

Chút suy tư về Quỳnh Dao

Nữ sĩ Quỳnh Dao vừa qua đời ngày 4 tháng 12, 2024, hưởng thọ 86 tuổi. Khi bà bắt đầu nổi tiếng trên văn đàn, tôi chỉ mới chào đời, nhưng sau đó tôi đã theo dõi và đọc khá nhiều tác phẩm của nhà văn này. Dĩ nhiên tôi rất ái mộ bà và từng thương vay khóc mướn với các nhân vật trong chuyện.

Được biết bà lấy bút hiệu Quỳnh Dao là do ý từ sách Thi kinh, qua câu: "Bạn cho tôi một quả mộc qua, tôi sẽ đền trả lại bạn viên ngọc sáng". Quỳnh Dao là tên một loại ngọc đẹp.

Năm 1949 Quỳnh Dao theo cha mẹ di cư tới Đài Loan, tức là đi tị nạn Tầu Cộng. Người bạn thân của tôi là anh Chính viết trên Facebook là nhờ sang được xứ tự do nên Quỳnh Dao mới có cơ hội phát triển tài năng, và xuất bản được các tiểu thuyết mà nếu ở dưới chế độ cộng sản, thì sẽ bị kết án là "đồi trụy, tiểu tư sản", sách sẽ bị đốt và bị bắt đi học tập cải tạo... Thế mà trong nước các tờ báo Đảng lại mập mờ, viết như thể Quỳnh Dao là tác giả của Trung Cộng.

Từ lúc còn trẻ Quỳnh Dao đã biết chống đối các tư tưởng bảo thủ, như quan niệm cho là con gái không có tài mới là con gái đức hạnh, tức là người phụ nữ không nên nổi tiếng, không được làm việc xã hội mà chỉ ở trong nhà thêu thùa nấu nướng, phục vụ nhà chồng.

Bà sống với con người thật của mình: yêu bằng hết con tim, sáng tác, làm việc không ngưng nghỉ. Qua hơn 100 tập truyện ngắn, gần 60 bộ tiểu thuyết, trong đó gần 20 cuốn được dựng thành phim truyền hình và điện ảnh, nhờ đó bà đã có một tài sản gần 350 triệu đô Mỹ. Bà nổi tiếng đến nỗi một số người đã viết chuyện "lá cải" rồi mạo tên Quỳnh Dao để dễ bán. Bà đã góp phần trong văn hóa, cũng như làm giàu nền kinh tế, nâng đỡ nhiều nghệ sĩ trở thành ngôi sao nổi tiếng qua việc xuất bản, làm phim.

Về đời tư, Quỳnh Dao chỉ có một người con trai, anh đã có vợ con tức là Quỳnh Dao đã được làm bà nội. Bà trải qua 2 đời chồng và mối tình đầu với người thầy giáo lớn hơn mình 25 tuổi. Người thầy thuở ấy là một người thông thái, độ lượng trong cái nhìn của cô học trò ngây thơ, lãng mạn. Nhưng xã hội Trung Hoa rất khắt khe, không chấp nhận mối tình này dù 2 người đang "còn không". Tức là Quỳnh Dao còn trẻ chưa hề gặp gia đình, còn ông thầy thì góa vợ. Tuổi trẻ ngày nay nhất là người Âu Mỹ sẽ buột miệng nói "So what!". Ông Trump tổng thống Mỹ lớn hơn bà vợ Melania 24 tuổi, ông Macron tổng thống Pháp thì lại thua bà vợ là cô giáo của mình 24 tuổi, nhưng họ vẫn vượt qua được những lời đàm tiếu để đến với nhau. Chắc thầy trò Quỳnh Dao phải than rằng "Lũ chúng ta, đầu thai làm thế kỷ" (thơ Vũ Hoàng Chương). Có lẽ vì yêu nên Quỳnh Dao đã chảnh mắng sách vở, thi rớt đại học 2 lần. Chuyện hẹn hò cũng bị đổ bể, ông thầy bị chuyển đi thật xa dạy học, cô bị cha mẹ la mắng nặng lời. Với tánh tình mẫn cảm, yếu đuối, cô tự tử nhưng không thành.

Chuyện tình trắc trở này sau đó được Quỳnh Dao xào nấu, diễn tả lại trong cuốn tiểu thuyết Song Ngoại - tức là ngoài cửa sổ lớp học. Hồi đọc chuyện này, tôi đã ngỡ ngàng cảm thương cho 2 nhân vật chính, xót xa trong đoạn cuối khi cô học trò lận lộn tìm gặp người yêu cũ sau bao năm xa cách; khi ấy cô đã có chồng có con, còn người thầy thì trở nên ốm yếu, ho hen, mất hẳn đôi mắt đam mê, phong độ khi xưa. Giá mà cô đừng đi thăm thầy thì hình ảnh cũ sẽ mãi đẹp như thơ, ôi thực tế phũ phàng. Tiện đây tôi cũng xin mở ngoặc, có vài anh bạn

lặn lội về Việt Nam thăm lại bạn gái cũ, thấy hình ảnh rất khác mà anh diễn tả nguyên văn "Ở giờ ơi, cô ấy nằm vồng cho con bú, vú dài chấm đất", anh đành ôm thất vọng mà chạy có cờ!

Trở lại chuyện thật ở ngoài đời sau khi cuốn Song Ngoại xuất bản, ông Khánh Quân - chồng của Quỳnh Dao - cảm thấy xấu hổ vì chuyện tình cũ của vợ bị phơi bày công khai, nên ông viết bài bêu rếu Quỳnh Dao trên báo. Cũng có tin nói là ông ganh tài, mang mặc cảm mình kém nổi tiếng, tài ba thua vợ, nên lục đục xảy ra, họ ly dị để chấm dứt cuộc hôn nhân kéo dài chỉ 5 năm.

Trong hồi ký, Quỳnh Dao từng tự nhận mình chỉ là "người kể chuyện". Bà quan niệm viết văn không cần câu cú trau chuốt, chỉ cần thật lòng, tinh tiết cảm động. Vì thế dù ông Khánh Quân có lần chê văn của bà thiếu chiều sâu, bà vẫn tiếp tục lối viết xuất phát từ trái tim. Điều này tôi rất đồng ý, dù viết hay sống, sự chân thành không màu mè mới bền vững, gây xúc động. Tác giả thơ, văn, nhạc đi vào lòng người thường nhờ chủ đề và cách diễn tả phổ thông, nói đúng tâm trạng người đọc, giúp tìm thấy chính mình ở trong câu chuyện, không cần bóng gió cao siêu ở cõi trên.

Năm 1979, bà kết hôn lần thứ hai với ông Bình Hâm Đào, là người nổi tiếng trong giới báo chí truyền thông Trung Hoa, nhưng sau này ông bị đột quỵ sống đời thực vật không còn nhận ra bà là ai. Mỗi tình và cuộc hôn nhân với Bình Hâm Đào lại cũng bị chống đối khá nhiều, vì ông Đào đã có vợ con, Quỳnh Dao cam lòng chấp nhận làm vợ bé. Sau này ông Đào chính thức ly dị vợ cũ và họ đã hợp thức hóa với nhau, nhưng các con riêng của ông Đào luôn lên án Quỳnh Dao với tội phá hoại gia cang. Có lẽ vì thân phận kẻ đến sau, các câu chuyện của bà thường có hình ảnh tình yêu tay ba, rắc rối và khó giải quyết đến nỗi độc giả là người ngoài cuộc mà còn bối rối không biết tính sao. Giữa lý trí và tình cảm luôn có khó khăn, đường nào cũng không toàn vẹn.

Có thể nói, Quỳnh Dao không chỉ là một người tài sắc vẹn toàn mà còn rất giàu, rất nổi tiếng, rất biết cách sống. Tòa lâu đài 7 tầng tại Đài Bắc - Đài Loan, nơi bà ở rất đẹp, đầy đủ tiện nghi trong ngoài, là nơi du khách có thể thăm viếng. Bà đã tâm sự: "Tôi đã thực sự sống, chưa bao giờ lãng phí đời mình. Đừng bỏ lỡ những khoảnh khắc tuyệt vời của riêng mình dù cuộc sống này không hoàn hảo".

Quỳnh Dao rất yêu thích hoa lan, nhìn bà tôi bỗng nhớ tới câu hát của Vũ Đức Nghiêm: "Em mong manh như một cành lan".

Nói tới Quỳnh Dao thì cũng phải nhắc tới dịch giả Liêu Quốc Nhĩ, người có cách dịch thuật tài tình, đã chuyển tải câu chuyện từ tiếng Tàu sang tiếng Việt một cách uyển chuyển nhất.

Cuối đời, Quỳnh Dao tự tử lần thứ 2 thành công do dùng hơi gas, chết vì ngạt thở ngộ độc khí carbon monoxide. Bà đã toại nguyện với ước mơ "tươi đẹp và nhẹ nhàng bay đi". Bà nhắn với con trai: "Mẹ chẳng có gì lúc chào đời thì lúc đi cũng mong được đơn giản gọn ghẽ. Chúng ta có trách nhiệm giữ gìn môi trường sống sạch sẽ cho những sinh mệnh mới đang nối tiếp nhau chào đời".

Điểm qua cuộc đời nữ sĩ Quỳnh Dao, tôi bỗng nhớ tới vài chi tiết nho nhỏ khi mới sang Canada. Hồi ấy tôi mới sanh 2 con trai, ở nhà chăm sóc con chỉ đi làm part-time cuối tuần nên có nhiều thời gian rảnh rỗi, tha hồ xem phim bộ. Một trong những cuốn phim từ tiểu thuyết Quỳnh Dao tôi hay xem là bộ "Xóm Vắng" do Tần Hán và Lưu Tuyết Hoa đóng vai chính. Cô Tuyết Hoa này khóc rất dễ dàng, làm khán giả trong đó có tôi hay khóc lây. Ông xã

tôi hồi đó đi phố Tàu Toronto mượn phim về cho tôi xem, hay cười chọc ghẹo kèm theo đồng phim là hộp khăn giấy (hồi ấy chưa có internet, chưa xem phim online được). Cũng cần mở ngoặc cuộc đời của Lưu Tuyết Hoa rất khổ, từ đó tôi thấy người đẹp, tài năng, đầy cơ hội mà còn phải khổ thì hưởng chi mình, thôi thì hãy chấp nhận. Một người bạn Canada hồi ấy hay ghé nhà chơi, ông ta bảo tôi nhìn giống Lưu Tuyết Hoa trong phim Xóm Vắng. Tôi nhận câu nói này như một lời khen, dù tôi chỉ giống ở chi tiết gầy nhom và đeo cặp mắt kiếng cận thật to (Hồi ấy tôi chỉ nặng hơn 40 ký).

Một nhân vật trong tiểu thuyết Quỳnh Dao mà tôi luôn bị ám ảnh là hình ảnh về già của Hắc báo Lục Chấn Hoa, trong cuốn Dòng Sông Ly Biệt. Ông là người quyền lực hét ra lửa, giàu tiền và nhiều vợ, bao nhiêu dòng con nhưng về già chỉ tìm được niềm vui khi tắm cho con chó.

Rồi còn biết bao nhân vật trong Mùa Thu Lá Bay, Kỷ độ tịch dương hồng, Bên dòng nước, Tuyết Kha, Hải Âu Phi Xứ, Hoàn Châu các các, Người vợ câm, Một thoáng mộng mơ, Tương tư Thảo, Bên Bờ Quạnh Hiu, Ba đóa hoa... Tủ sách nhà tôi hiện còn rất nhiều chuyện của Quỳnh Dao, sau này tôi chết đi các con sẽ đem bỏ thùng rác. Thật ra thì từ hôm ông xã mất cách đây 7 tuần, tôi cũng đã dọn dẹp và vất bớt một số sách, phim video, CD nhạc... Tiếc lắm nhưng không còn hợp thời và không còn nhiều chỗ chứa nữa, coi như đây là bắt đầu của sự "buông bỏ". Tôi bỏ bớt sách mà lòng đau lắm, cuốn nào cũng hay, cũng tràn đầy kỷ niệm. Dọn dẹp bên ngoài xong thì thiết nghĩ tôi cũng cần thu dọn bên trong tâm hồn, cần vứt bớt những sân si, trách móc. Vì tâm hồn mộng mơ đa cảm nên tôi nhủ lòng cũng cần tuyển chọn, sắp xếp lại để chỉ buồn những chuyện gì đáng buồn nhất, còn lại thì ráng coi nhẹ, biến chuyện nhỏ hóa không. Lý thuyết thì thế còn thực hành thì chưa biết ra sao!

Cũng xin thành thật khai báo, từ lúc còn trẻ tôi đã khá bi quan yếm thế, các bạn cùng lớp cho tôi là bà già luôn suy nghĩ lung tung, nhưng tôi cũng cố kèm lòng và cầu nguyện thật nhiều để sống tốt. Tôi thích câu "Khi đã buông thả ở một chiều hướng, chẳng mấy chốc mình sẽ buông thả trong mọi chiều hướng", nên cố gắng chu toàn bốn phần, không dám vượt qua các định kiến xã hội, nhất là các qui luật của đạo Công Giáo. Thấy bà Quỳnh Dao tự tử, mới đầu tôi thầm đồng ý nhưng sau đó dùng lý trí xét lại, tôi biết đạo Chúa không cho tự kết liễu đời mình - dù có khi tôi đã nghĩ tới chuyện này. Mà thôi, như 2 câu thơ trong chuyện Kiều "Bắt phong trần, phải phong trần, Cho thanh cao mới được phần thanh cao", nhiều khi muốn sống mà không sống được, còn muốn chết mà chưa tới số thì năm lần bảy lượt tìm cách cũng không thành công, có những chuyện phải chấp nhận mà không thể làm gì hơn. Rồi cũng sẽ qua, chuyện gì rồi cũng sẽ qua.....

Qua cái chết của Quỳnh Dao, một vài tài tử đã bị chỉ trích, chê trách vì không lên tiếng chia buồn, thương tiếc. Tôi thấy khán giả cũng lạ, không lên tiếng đâu có nghĩa là không biết ơn, không quan tâm, không biết sao họ có thì giờ mà điếm mặt từng người. Bên Việt Nam các mạng xã hội cũng hay soi mói nghệ sĩ này cho từ thiện nhiều, ca sĩ nào cho ít, ai không cho... Người ta không lên tiếng, không cho cơ quan từ thiện này, cũng có thể người ta đã đóng góp vào việc khác, không nên luận tội, sắp hạng qua vài sự việc trước mắt. Tôi vẫn nhớ câu chuyện người vợ lính Việt Nam Cộng Hòa chết lặng khi hôn xác chồng, có người cho rằng chị không thương chồng nên không khóc, cần trả tiền để có người khóc mượn, có ngờ đâu chị lo xong ma chay thì ngã bệnh nặng, và chung thủy với chồng không hề đi bước nữa dù có nhiều cơ hội khác, vâng, đừng "trông mặt mà bắt hình dong".

Tính ra càng già, càng cô đơn tôi càng thấm thía các nỗi buồn, các đau khổ trong cuộc đời. Tình hình thế giới ngày càng nhiều nham thạch, chiến tranh, tội ác, giả dối, thiên tai khắp nơi. Các

loại bệnh tật, sự khác biệt trong ý thức hệ, suy tư đã làm con người khốn đốn. Quá nhiều cảnh khổ, quá nhiều thử thách nghiệt ngã. Đôi khi càng giàu, càng nổi tiếng càng phải vất vả, khổ sở hơn người "phó thường dân" như tôi. Ước rằng Quỳnh Dao được mãi bình an trong chọn lựa của mình, và các oán thù tranh chấp được cởi bỏ, đời vẫn đẹp dù người đời chơi không đẹp.

Để tạm kết đôi dòng suy tư hôm nay, tôi xin ghi lại câu thơ của Bạch Cư Dị, khi đọc cuốn "Cánh Hoa Chùm Gởi" của nhà văn Quỳnh Dao:

"Hoa phi hoa

Vụ phi vụ

Dạ bán lai

Thiên minh khứ

Lai như xuân mộng bất đa thời

Khứ tự triều vân vô thỏa xứ"

Liêu Quốc Nhĩ dịch là:

"Chẳng phải là sương

chẳng phải hoa

nửa đêm em đến

sáng em về

đến như giấc mộng xuân không đợi

đi tựa mây trời không định nơi..."

Vâng, Quỳnh Dao đã ra đi như mây trời, nhẹ nhàng phiêu lãng sau cả một cuộc đời với nhiều thành quả. Tôi còn nặng nợ trần gian, chưa biết bao giờ mới trả xong, dù chỉ là một phụ nữ nhỏ nhoi yếu đuối. Người bạn xem chỉ tay bảo tôi sẽ sống dai, đối với tôi đây là một tiên đoán buồn, vì từ lâu tôi đã không thấy cuộc đời tươi hồng đáng sống, nhất là từ khi ông xã ra đi, còn lại một mình nên thấy ngày và đêm rất dài. Tôi gần đây hay cầu nguyện cho mình được ơn chết liền, thay vì ơn chết lành như trong đạo Chúa hay cầu. Sống mà đau bệnh, lú lẫn, gây phiền cho người khác, không ích lợi gì cho xã hội, thì chết liền là điều tốt nhất phải không? Mà thôi, có nhiều chuyện rất muốn mà không được, lại không nên suy nghĩ tiêu cực làm người khác ảnh hưởng, nên tôi xin phó dâng, xin được "trôi theo dòng đời"... Ai người tri kỷ xin "cùng ta cạn một hồ trường"..../.

Nguyễn Ngọc Duy Hân

Kính mời đọc thêm những bài khác của tác giả tại:
<http://www.vietnamvanhien.org/NguyenNgocDuyHan.html>

JIMMY TV

VĨNH BIỆT NỮ VĂN SĨ

QUỲNH ĐÀO

(1938-2024)

头条号 / 逍遥游文学

www.vietnamvanhien.net

An Lạc & Tự Chủ

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN TRÊN MẠNG VỚI HƠN 11900 TÁC PHẨM & TIẾT MỤC